

Sygn. akt VI U 389/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Herman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 czerwca 2015 r. w S.

sprawy Z. F. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołań Z. F. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 23 marca 2015 roku i z dnia 8 maja 2015 roku znak: (...)

oddala odwołania.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 marca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił Z. F. (1) prawa do emerytury po osiągnięciu 60 roku życia, z uwagi na nieudowodnienie przez niego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Za udowodniony okres wykonywania takiej pracy organ rentowy uznał okres 13 lat, 2 miesięcy i 3 dni.

Z. F. (1) odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o przyznanie mu prawa do emerytury. Wskazał, że pracę w warunkach szczególnych wykonywał w okresach: od 12 czerwca 1986r. do 25 sierpnia 1987r., kiedy to pracował na statku (...)G. jako IV oficer mechanik; od 5 lipca 1989r. do 9 kwietnia 1990r. – kiedy także pracował jako IV mechanik na statkach, będąc zatrudnionym przez (...) sp. z o.o.w W. oraz w okresach od 23 stycznia 1991r. do 30 maja 1991r., od 1 czerwca 1991r. do 12 sierpnia 1991r., od 30 stycznia 1992r. do 22 czerwca 1992r. i od 23 czerwca 1992r. do 25 sierpnia 1992r. – jako członek załogi pływającej na statkach zagranicznych, zatrudniany za pośrednictwem (...) sp. z o.o.w S.. W tym zakresie zwrócił uwagę, iż (...) Oddział w S. pismem z 19 września 2014r. potwierdził, że w okresie od 1 lutego 1991r. do 31 sierpnia 1991r. był objęty ubezpieczeniem społecznym z tytułu pracy zagranicą. Na poparcie swoich twierdzeń wniósł także o przesłuchanie świadków.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji.

Dodatkowo, decyzją z 8 maja 2015r. organ rentowy uchylił swoją wcześniejszą decyzję w części dotyczącej wyliczenia stażu w warunkach szczególnych, ponownie ustalając ten staż – tym razem na 12 lat, 5 miesięcy i 26 dni zamiast wymaganych 15 lat. Organ rentowy wyjaśnił, że nie zaliczył do stażu takiej pracy okresu wskazanego w świadectwie prac w szczególnych warunkach z 1 października 2014r. wystawionego przez (...) sp. z o.o., ponieważ świadectwo to zostało wystawione przez podmiot nieuprawniony, tj. instytucję kierującą niebędącą pracodawcą. Organ rentowy zaliczył natomiast do stażu pracy Z. F. wykonywanej w warunkach szczególnych okresy następujące okresy: od 12 listopada 1971r. do 15 czerwca 1972r., od 7 lipca 1976r. do 19 czerwca 1986r. oraz od 26 sierpnia 1987r. do 2 sierpnia 1989r.

Ubezpieczony odwołał się także od tej decyzji, podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

Wydanym na rozprawie w dniu 24 czerwca 2015r. postanowieniem połączono obie sprawy do łącznego rozpoznania i wyrokowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Z. F. (1) urodził się w dniu (...). Jego łączny staż ubezpieczeniowy (udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe) na dzień 1 stycznia 1999r. wynosił 25 lat.

Ubezpieczony nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Wniosek o emeryturę złożył w organie emerytalnym w dniu 5 stycznia 20145roku.

Okoliczności niesporne, a nadto dowody: dokumentacja w aktach ZUS O/S. dot. Z. F..

W okresie swojej aktywności zawodowej Z. F. pracował w warunkach szczególnych w następujących okresach:

- w czasie zatrudnienia w Stoczni (...), tj. w okresie od 12 listopada 1971r. do 15 czerwca 1972r., kiedy to wykonywał pracę montera rurociągów okrętowych – spawacza, bezpośrednio przy remoncie i budowie statków na stanowiskach znajdujących się na tych statkach, pochylniach, dokach i przy nabrzeżach;

- w czasie zatrudnienia w Zarządzie (...) w S., tj. od 7 lipca 1976r. do 31 grudnia 1991r., z wyłączeniem okresów urlopów bezpłatnych, z których korzystał od 20 czerwca 1986r. do 25 sierpnia 1987r. oraz od 3 sierpnia 1989r. do 31 grudnia 1991r. W czasie pracy u tego pracodawcy ubezpieczony był pracownikiem wpisanym na listę członków załogi statków.

Niesporne, a nadto dowody: świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach – k. 8, 9 pl. I akt ZUS O/S. dot. Z. F..

W okresie od 12 czerwca 1986r. do 25 sierpnia 1987r. Z. F. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w S. – jako IV oficer mechanik. Wykonywał w tym czasie pracę w warunkach szczególnych.

Dowody: świadectwo pracy i zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu – k. 14-15, pl. KPU akt ZUS O/S.dot. Z. F..

W czasie urlopu bezpłatnego w Zarządzie (...). F. w okresie od 5 lipca 1989r. do 9 kwietnia 1990r. wykonywał także pracę u pracodawcy zagranicznego jako IV mechanik na statku – skierowany do tej pracy przez (...) sp. z o.o. w W., zgodnie z umowami zawartymi przez tę spółkę jako jednostkę kierującą z podmiotami zagranicznymi. Za ten okres za ubezpieczonego zostały opłacone należne składki na polskie ubezpieczenia społeczne.

Dowód: zaświadczenie (...) sp. z o.o.z 11.09.2003r. – k. 13, pl. KPU akt ZUS O/S.dot. Z. F..

W okresach od 23 stycznia 1991r. do 30 maja 1991r., od 1 czerwca 1991r. do 12 sierpnia 1991r., od 30 stycznia 1992r. do 22 czerwca 1992r. oraz od 23 czerwca 1992r. do 25 sierpnia 1992r. Z. F. był zatrudniany za pośrednictwem (...) Ltd. sp. z o.o. w S. w systemie kontraktowym przez pracodawcę zagranicznego na statku (...), wykonując w tym czasie pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach na statkach morskich w żegludzie międzynarodowej.

W tym czasie jedynie w okresie od 1 lutego 1991r. do 31 sierpnia 1991r. były za ubezpieczonego odprowadzane stosowne składki na ubezpieczenie społeczne, wobec czego tylko w tym okresie spośród wyżej wymienionych był on objęty polskimi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu pracy wykonywanej zagranicą.

Dowody:

- zaświadczenie (...) Ltd. z 2.10.2014r. – k. 12, pl. I akt ZUS O/S. dot. Z. F.;
- informacja ZUS O/S. z dnia 19 września 2014r. – k. 17, pl. I akt ZUS O/S. dot. Z. F.;
- potwierdzenie ubezpieczenia osób opłacających składki na własne ubezpieczenia – k. 27, pl. I akt ZUS O/S. dot. Z. F.;
- zaświadczenie Urzędu Wojewódzkiego w S.z 26.09.1991r. – k. 18 i 18c, 18d pl. KPU akt ZUS O/S.dot. Z. F.;
- pismo ZUS O/S.z 24.08.2005r. – k. 36, pl. KPU akt ZUS O/S.dot. Z. F..

W okresach od 1 stycznia 1988r. do 31 grudnia 1988r. oraz od 1 stycznia 1992r. do czasu złożenia wniosku o emeryturę Z. F. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Dowód: zaświadczenie KRUS OR/K. – k. 18-24, pl. I akt ZUS O/S. dot. Z. F..

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie mogło zostać uwzględnione.

Zgodnie z treścią przepisu art. 24 ust. 1b pkt 20 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013, poz. 1440 z późn. zm.; dalej jako: ustawa emerytalna) - mężczyznom urodzonym po dniu 30 września 1953 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 67 lat, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

W myśl przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Przepis § 4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi przy tym, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl przepisu §2 powołanego aktu prawnego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym

wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o którym mowa stwierdza przy tym zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 cytowanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy. W załączniku do powyższego rozporządzenia, w Wykazie B w dziale IV, zatytułowanym „Prace różne”, pod pozycją 4 wskazano, że pracami w szczególnych warunkach są „prace rybaków morskich”, natomiast w wykazie A, w dziale VIII, zatytułowanym „W transporcie i łączności”, pod pozycją 4 wskazano, iż takimi pracami są również „prace na statkach morskich w żegludze międzynarodowej i w polskim ratownictwie okrętowym - pracownicy wpisani na listę członków załogi tych statków”.

Z. F. (1) w toku niniejszego postępowania domagał się doliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) w S., a także okresów wykonywania pracy na statkach morskich na rzecz pracodawców zagranicznych, do których został skierowany przez polskie spółki – pośredników: P. i (...). Organ rentowy nie dokonał bowiem takiego zaliczenia, w zasadzie (poza okresem związanym ze skierowaniem przez spółkę (...)) nie wyjaśniając przyczyn swojej decyzji.

Zadaniem sądu było więc w tej sytuacji wyłącznie ustalenie, czy praca wykonywana we wskazanych powyżej okresach przez ubezpieczonego była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, w rozumieniu przywołanych wyżej przepisów prawa. Kwestię tę sąd – po gruntownej analizie dokumentów znajdujących się w aktach ZUS O/S. - uznał za oczywistą i wynikającą wprost z dokumentów, dlatego też postępowanie dowodowe ograniczono do przeprowadzenia dowodów z tychże właśnie dokumentów. Ich autentyczność nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji, stąd też zostały uznane za wiarygodne. Paradoksalnie, nie mogło to jednak doprowadzić do zmiany zaskarżonej decyzji.

I tak, koniecznym było więc uznanie, iż z całą pewnością w okresie od 12 czerwca 1986r. do 25 sierpnia 1987r. Z. F. (1) pracował nieprzerwanie, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jako rybak morski. Oznacza to, że w tym okresie wykonywał niewątpliwie pracę w warunkach szczególnych, gdyż każda praca rybaka morskiego (w tym także IV oficera mechanika, zgodnie z posiadaniem przez ubezpieczonego świadectwem pracy) została za taką pracę uznana stosownym przepisem przywołanego na wstępie rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r.

W tym miejscu trzeba przypomnieć, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.: "Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy". Oznacza to, że również świadectwo pracy wydane pracownikowi przez pracodawcę z zachowaniem warunków przewidzianych powyższą normą stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przy tym dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzanej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W świetle powyższego w celu wykazania stażu pracy w warunkach szczególnych w przypadku niektórych stanowisk za w pełni wystarczające należy uznać przedłożenie przez ubezpieczonego tylko „zwykłego” świadectwa pracy, o ile – jak w przypadku ubezpieczonego – już z samej nazwy stanowiska jasno wynika, iż chodzi o pracę w warunkach szczególnych.

Dalej, za niebudzący wątpliwości sąd uznał także fakt, iż pracę w warunkach szczególnych – jako członek załogi pływającej na statkach morskich – ubezpieczony wykonywał też w czasie pracy na rzecz pracodawców zagranicznych na podstawie skierowań wystawionych przez podmioty polskie. I tak, jeśli chodzi o okres pracy na podstawie skierowania spółki (...), to oczywistym było, że zaliczeniu podlegał cały okres pracy, tj. okres od 5 lipca 1989r. do 9 kwietnia 1990r. Jak wynika z danych posiadanych przez sam organ rentowy, za ten czas zostały za Z. F. odprowadzone

wszystkie należne składki na ubezpieczenia społeczne. Brak było też podstaw, by zakwestionować świadectwo pracy w warunkach szczególnych wystawione przez spółkę (...), tylko na tej podstawie, że nie była ona w owym czasie bezpośrednim pracodawcą Z. F.. Jak przyjmuje się bowiem jednolicie w orzecznictwie, a który to pogląd sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela (vide: m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010r., sygn. akt II UK 5/10), okresy wykonywania pracy za granicą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie umów o pracę zawartych bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi lub umów zawartych przez upoważnione jednostki kierujące z obywatelami polskimi, kierowanymi przez te jednostki do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, mogą zostać uznane za okresy zatrudnienia w rozumieniu art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy emerytalnej, pod warunkiem opłacenia w Polsce składek na ubezpieczenia społeczne.

Podobnie przedstawia się sytuacja jeśli chodzi o okres pracy Z. F. na podstawie skierowania otrzymanego od spółki (...) Ltd. Mimo jednak, że ubezpieczony wykonywał pracę w oparciu o to skierowanie dłużej, zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych dla celów emerytalnych podlegał wyłącznie ten okres, za który zostały za niego opłacone składki na ubezpieczenia społeczne, tj. okres od 1 lutego do 31 sierpnia 1991r.

Po dokonaniu powyższego doliczenia okazało się jednak, że łączny staż pracy Z. F. w warunkach szczególnych wynosi tylko 14 lat, 11 miesięcy i 8 dni, jest więc krótszy niż minimalny wymagany prawem okres 15 lat. Sądowi nie jest znany sposób dokonywania wyliczeń przez Z. F. (twierdził on, że wyżej wskazane okresy są – po zsumowaniu – dłuższe niż 15 lat), jednak wyliczenia dokonane przez sąd doprowadziły do takiego właśnie rezultatu. Niemożliwym było przy tym podwójne zaliczenie tych okresów, w czasie których Z. F. pracował na rzecz dwóch różnych pracodawców. Do takiego „nałożenia się” doszło w okresach, w których ubezpieczony był zatrudniony w Zarządzie (...). Abstrahując już od tego, że nie jest fizycznie możliwe, aby ubezpieczony w tych samych dniach pływał na dwóch różnych statkach, w dwóch różnych miejscach, na rzecz dwóch różnych pracodawców, to i tak zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych podlegają konkretne okresy wykonywania takiej pracy – za każdym razem tylko raz, bez względu na to, czy praca ta jest wykonywana danego dnia przez osiem godzin (na rzecz jednego pracodawcy), czy też przez szesnaście godzin (na rzecz dwóch pracodawców).

W tym stanie rzeczy, kierując się wyżej przedstawionymi względami, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., sąd oddalił odwołanie.

Na zakończenie należy wyjaśnić, iż w sprawie doszło do sytuacji, w której rozprawa została przeprowadzona pod nieobecność pełnomocnika ubezpieczonego. Zaplanowana na godzinę 11.00 rozprawa została bowiem wywołana wcześniej. Sąd uczynił to jednak za zgodą ubezpieczonego, który nie wskazywał na to, że chciałby poczekać na swojego pełnomocnika. Powyższe oczywiście nie usprawiedliwia sądu, który i tak powinien umożliwić pełnomocnikowi dotarcie na salę rozpraw na godzinę zgodną ze skierowanym do ubezpieczonego zawiadomieniem (w aktach sprawy znajdowało się złożone wcześniej pełnomocnictwo), jednak nie stanowi to – zdaniem sądu I instancji – tak poważnego uchybienia, które mogłoby zostać uznane za pozbawienie strony możliwości obrony jej praw. Ubezpieczony otrzymał bowiem pełną możliwość wypowiedzenia się w procesie, a jego wszystkie twierdzenia i żądania (w zakresie dokonania zaliczenia poszczególnych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych) zostały przez sąd uwzględnione.

Zarządzenia:

1. (...)
2. (...)
3. (...)

SSO Monika Miller-Młyńska